

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de behandeling van stedelijk afvalwater*(COM(2022) 541 final — 2022/0345 (COD))*

(2023/C 146/06)

Rapporteur: **Stoyan TCHOUKANOV**

Raadpleging	Europees Parlement, 19.1.2023 Raad, 24.1.2023
Rechtsgrond	Artikelen 192, lid 1, en 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Bevoegde afdeling	Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Milieu
Goedkeuring door de afdeling	3.2.2023
Goedkeuring door de voltallige vergadering	22.2.2023
Zitting nr.	576
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	198/1/4

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) steunt het streven van de Commissie om de EU-regels voor stedelijk afvalwater te actualiseren en geschikt te maken voor de komende twee decennia. Het doel is niet alleen om de behandeling van afvalwater, maar ook aspecten in verband met energie en de circulaire economie te regelen, en de governance te verbeteren.

1.2. Het EESC beschouwt schoon water als een strategische hulpbron voor het functioneren van onze samenleving en voor een veerkrachtige EU-economie, alsook voor het milieu en de volksgezondheid, en is derhalve van mening dat er navenante aandacht aan moet worden besteed. Ongeveer 60 % van de stroomgebiedsdistricten in de EU is grensoverschrijdend en vereist grensoverschrijdende samenwerking. De recente milieuramp met de rivier de Oder moet als waarschuwing gelden voor wat de gevolgen kunnen zijn van gebrekkige samenwerking en een gebrek aan transparantie.

1.3. Het EESC is van mening dat verontreiniging altijd in de eerste plaats aan de bron moet worden aangepakt, maar erkent dat de behandeling van stedelijk afvalwater een belangrijke laatste filter is voor de bescherming van ontvangende wateren, met positieve gevolgen voor het milieu, de volksgezondheid en de samenleving.

1.4. Microverontreinigingen, zoals residuen van geneesmiddelen, vormen een steeds groter probleem voor de waterkwaliteit. Het EESC is dan ook ingenomen met het voorstel om bepaalde stedelijke waterzuiveringsinstallaties extra behandelingsystemen te laten installeren voor de verwijdering ervan en benadrukt dat er aanzienlijke inspanningen nodig zijn om oude methoden vaarwel te zeggen en nieuwe, innovatieve behandelingsmethoden in te voeren.

1.5. Om de toepassing van het beginsel “de vervuiler betaalt” en de betaalbaarheid van waterdiensten waarborgen, is het EESC een groot voorstander van het voorstel om een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in te voeren, op grond waarvan producenten de kosten moeten dragen voor het verwijderen van op hun producten terug te voeren microverontreinigingen in het afvalwater. Uitzonderingen hierop moeten strikt worden beperkt, wil deze regeling efficiënt zijn.

1.6. Indien de richtlijn wordt uitgebreid tot agglomeraties met 1 000 inwonerequivalenten (i.e.) en meer, dan moet er ruimte zijn voor decentrale oplossingen in de vorm van kleine installaties, met bijzondere aandacht voor functionaliteit.

1.7. Riooloverstortingen zijn een belangrijke bron van verontreiniging, met inbegrip van antimicrobiële agentia, microplastics en giftige stoffen die in het water levende organismen, de volksgezondheid en de toestand van recreatiewateren in gevaar brengen. Met de onderhavige richtlijn zou een plafond voor deze stoffen moeten worden ingevoerd. Ook zou de rapportage aan het publiek een volledig beeld moeten geven van de verontreinigingslast als gevolg van overstortingen. Afvloeiing van water in steden, in de vorm van verontreinigd regenwater (inclusief sneeuw) uit stedelijke omgevingen (bijvoorbeeld van wegen), moet worden opgevangen en naar behoren worden behandeld voordat het in ontvangende wateren wordt geloosd.

1.8. De klimaatverandering heeft gevolgen voor de watercyclus, met een voorspelde toename van zowel zware regenval als droogte. Preventieve maatregelen, zoals blauw-groene oplossingen voor het opvangen en vasthouden van regenwater, bijvoorbeeld via groene daken of regentuinen, verminderen de druk op de riolen (waardoor het risico van riooloverstortingen afneemt) en hebben veel nevenvoordelen voor stedelijke omgevingen.

1.9. Dat water en sanitaire voorzieningen, die openbare diensten zijn, soms door particuliere bedrijven worden verzorgd, baart het EESC zorgen. Er moeten regels en voorschriften komen om ervoor te zorgen dat met openbare diensten geen winst wordt nagestreefd en dat de inkomsten eruit geïnvesteerd worden in onderhoud en betere dienstverlening.

1.10. Het EESC benadrukt dat water een essentiële maar steeds schaarser wordende hulpbron is. Bijna twee derde van de Europese burgers beschouwt de waterkwaliteit en/of -kwantiteit in hun land als een ernstig probleem⁽¹⁾. Voor een succesvolle uitvoering van SDG 6 “Toegang tot water en sanitaire voorzieningen voor iedereen” en om toekomstige crises te voorkomen, moeten deze problemen met de nodige urgentie worden aangepakt. Het waarborgen van de betaalbaarheid van water moet voor alle lidstaten een prioriteit zijn.

1.11. Het EESC roept de Europese instellingen ook op om water als prioriteit te gaan behandelen en een “Europese Blue Deal” te ontwikkelen: een radicale inspanning om te anticiperen op behoeften, watervoorraden in stand te houden en watergerelateerde uitdagingen adequaat aan te pakken door middel van een alomvattend en gecoördineerd stappenplan met ambitieuze doelstellingen en maatregelen, gekoppeld aan overeengekomen mijlpalen. Het EESC zal in de loop van 2023 concrete voorstellen doen voor een Europese Blue Deal.

2. Het voorstel van de Commissie

2.1. Voorgesteld wordt het toepassingsgebied van de richtlijn uit te breiden tot **agglomeraties met een inwonerequivalent (i.e.) van 1 000 of meer**, wat betekent dat ook kleine plaatsen verplicht zullen zijn om stedelijk afvalwater op te vangen en te behandelen, en daarvoor EU-financiering zullen kunnen aanvragen. De Commissie zal nieuwe normen ontwikkelen voor **decentrale installaties**, en de lidstaten zullen moeten zorgen voor een betere controle op en inspectie van dergelijke installaties.

2.2. **Riooloverstortingen en afvloeiing van water in steden** zijn aangewezen als belangrijke resterende bronnen van onbehandeld stedelijk afvalwater, en de lidstaten zullen **geïntegreerde beheerplannen voor stedelijk afvalwater** moeten opstellen om verontreiniging door deze bronnen terug te dringen. Er moet prioriteit worden gegeven aan preventieve maatregelen, zoals blauw-groene oplossingen, en aan de optimalisering van bestaande systemen met behulp van digitale technieken.

2.3. Om de toevoer van **nutriënten** te beperken, zullen nieuwe grenswaarden voor de verwijdering van stikstof en fosfor worden ingevoerd, eerst voor grotere installaties met meer dan 100 000 i.e. en vervolgens voor middelgrote installaties met meer dan 10 000 i.e. in gebieden waar eutrofiëring een probleem blijft. Er komt ook een verplichting om **microverontreinigingen** te verwijderen voor alle grote en middelgrote installaties op plaatsen waar er een milieu- of volksgezondheidsrisico is. Teneinde de belasting met niet-verwerkbare stoffen te beperken, en zo de mogelijkheden op het gebied van circulariteit te vergroten, komen er nieuwe verplichtingen voor de lidstaten om **niet-huishoudelijke lozingen** in het rioolstelsel aan de bron aan te pakken.

2.4. Om de kosten van de vereiste modernisering en de controle op het verwijderen van microverontreinigingen te dekken, en om de ontwikkeling van milieuvriendelijker producten te stimuleren, wordt een **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid** ingevoerd, op grond waarvan producenten van farmaceutische producten en producten die onder de EU-cosmeticavoorschriften vallen, een financiële bijdrage moeten leveren.

2.5. Voor de afvalwatersector wordt een nieuwe doelstelling van energieneutraliteit in 2040 ingevoerd, wat betekent dat het energieverbruik van de sector op nationaal niveau gelijk moet zijn aan de hoeveelheid hernieuwbare energie die de sector produceert.

2.6. In het voorstel wordt 2040 als termijn voor volledige naleving gesteld, met tussentijdse termijnen teneinde de vooruitgang te waarborgen.

⁽¹⁾ European Water Association (EWA), *Water Manifesto*.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Schoon water is een van onze kostbaarste hulpbronnen en is cruciaal voor het functioneren van ecosystemen en onze samenleving, alsook voor sociaal-economische activiteiten. Landbouw, energieproductie en toerisme zijn alle sterk afhankelijk van de toegang tot schoon water. De Verenigde Naties erkennen toegang tot schoon water en sanitaire voorzieningen als een basisbehoefte voor menselijke gezondheid en menselijk welzijn in het kader van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling⁽²⁾. Toch staat zoet water onder druk door allerlei activiteiten, en deze druk zal naar verwachting verder toenemen als gevolg van de klimaatverandering.

3.2. De richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater is het centrale stuk EU-wetgeving dat tot doel heeft het milieu te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van onbehandeld afvalwater. Sinds de goedkeuring van de richtlijn, die al meer dan 30 jaar van kracht is, is de kwaliteit van de Europese rivieren, meren en zeeën sterk verbeterd. Toch verkeert twee derde van de oppervlaktewateren nog steeds niet in een goede toestand. EU-landen hebben met de hulp van EU-financiering systemen voor de opvang en behandeling van afvalwater opgezet. In haar huidige toepassingsbereik wordt de richtlijn in de hele EU in hoge mate nageleefd: 98 % van het afvalwater wordt opgevangen en 92 % wordt op bevredigende wijze behandeld.

3.3. De lopende herziening biedt de gelegenheid om de richtlijn te actualiseren door de resterende bronnen van onbehandeld afvalwater en nieuwe verontreinigende stoffen aan te pakken, en de energie- en circulariteitsaspecten van afvalwaterbehandeling te verbeteren in overeenstemming met de Green Deal en de digitalisering van Europa. Het EESC roept de Europese instellingen echter op om afvalwater in een ruimere visie op te nemen, als prioriteit te gaan behandelen en een "Europese Blue Deal" te ontwikkelen: een radicale inspanning om te anticiperen op behoeften, watervoorraden in stand te houden en watergerelateerde uitdagingen adequaat aan te pakken door middel van een alomvattend en gecoördineerd stappenplan met ambitieuze doelstellingen en maatregelen, gekoppeld aan overeengekomen mijlpalen. Het EESC zal in de loop van 2023 concrete voorstellen doen voor een Europese Blue Deal.

3.4. In de watersector zijn grote investeringen nodig. Volgens de OESO moeten alle lidstaten behalve Duitsland hun uitgaven met ten minste 25 % verhogen om aan de eisen van de huidige richtlijn te voldoen⁽³⁾. In deze schatting wordt echter geen rekening gehouden met de kosten van rioolonderhoud. De nieuwe regels zullen extra investeringen vergen en het is van cruciaal belang dat de financiering wordt verbreed, zodat deze niet meer alleen van de watertarieven en de overheidsbegroting komt, maar mede wordt geleverd door de sectoren die bijdragen tot de vervuiling van stedelijk afvalwater, zodat de toegang tot water en sanitaire voorzieningen betaalbaar blijft voor huishoudens.

3.5. Aan de behandeling van afvalwater zijn kosten verbonden en er zijn hulpbronnen en energie voor nodig. Vervuiling moet altijd in de eerste plaats aan de bron worden aangepakt; dit moet voorrang krijgen op "end-of-pipe"-oplossingen. Beleidsmaatregelen moeten er derhalve in de eerste plaats op gericht zijn het vrijkomen van verontreinigende stoffen in het milieu, en daarmee het contact van de samenleving met deze stoffen, zo veel mogelijk te beperken. De behandeling van stedelijk afvalwater fungeert als laatste filter om ontvangende wateren te beschermen en de doelstellingen van de EU-waterwetgeving te halen. Het EESC pleit daarom voor meer synergie met strategieën voor stedelijke ontwikkeling (EU-stedenagenda, overeenkomst van Ljubljana, verschillende thematische partnerschappen enz.).

3.6. Er moeten meer inspanningen worden geleverd om de positie van de burgers te versterken waar het gaat om kwesties die verband houden met de opvang, de behandeling en het beheer van stedelijk afvalwater. Het grote publiek moet niet alleen worden geïnformeerd over de behandeling van afvalwater, maar moet ook bij de kwestie worden betrokken: in alle lidstaten moeten mechanismen voorhanden zijn waardoor burgers geconstateerde tekortkomingen bij de opvang en/of behandeling van stedelijk afvalwater kunnen melden, met bijzondere aandacht voor illegale lozingen door de industrie.

3.7. Europa heeft een groot potentieel om een leidende rol te spelen op het gebied van oplossingen voor de sector afvalwaterbehandeling, van geavanceerde behandelingstechnologieën tot energieoplossingen. De ontwikkeling van de afvalwatersector biedt kansen op het gebied van innovatie en technologie, kansen om kennis te exporteren en kansen om jonge ondernemers aan te trekken.

⁽²⁾ Verenigde Naties, doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, Doelstelling 6: toegang tot water en sanitaire voorzieningen voor iedereen.

⁽³⁾ OESO, *Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection*.

4. Specifieke opmerkingen

4.1. Stedelijk afvalwater weerspiegelt de samenleving en haar consumptie- en productiepatronen. Het is een complex mengsel van huishoudelijke lozingen, afvloeiwatervan straten en gebouwen en industrieel en ander niet-huishoudelijk afvalwater dat naar behoren moet worden behandeld om geen bedreiging te vormen voor de volksgezondheid en het milieu, en om de recreatiewateren niet aan te tasten. De arbeidsomstandigheden en gezondheid en veiligheid van de werknemers in de sector stedelijk afvalwater moeten een prioriteit zijn.

4.2. Met de algemene doelstelling voor 2040 en de tussentijdse doelstellingen wordt een duidelijk pad uitgezet voor de behandeling van afvalwater in de komende twee decennia. We hebben echter weinig inzicht in de risico's die mengsels van chemische stoffen in het oppervlaktewater opleveren voor in het water levende organismen, en veel van deze chemicaliën zijn afkomstig van producten die we thuis gebruiken. Bovendien gaat de bouw, het onderhoud en de exploitatie van installaties voor de opvang en behandeling van afvalwater gepaard met aanzienlijke financiële kosten en dito broeikasgasuitstoot. Herzieningen en evaluaties van essentiële onderdelen van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en de richtlijn inzake zuiveringsslib bieden de mogelijkheid om de sector te moderniseren en de samenhang ervan te verbeteren, en om de ambities van de Europese Green Deal te helpen verwezenlijken.

4.3. Antimicrobiële resistentie is een groeiend probleem voor de samenleving, en stedelijk afvalwater, al dan niet behandeld, is een hotspot voor de verspreiding ervan⁽⁴⁾. Antimicrobiële resistentie wordt niet alleen veroorzaakt door overmatig gebruik van antibiotica, maar ook door andere antimicrobiële stoffen, zoals fungiciden, antivirale stoffen, parasiticiden en sommige ontsmettingsmiddelen en antiseptica, die allemaal worden gebruikt in de stedelijke omgeving, met name in ziekenhuizen. Als er geen actie wordt ondernomen, zoals het inperken van overmatig gebruik van antimicrobiële stoffen, zullen tegen 2050 naar verwachting 10 miljoen mensen per jaar sterven aan antibiotica-resistente infecties, aldus een verontrustend verslag van het VN-Milieuprogramma (UNEP)⁽⁵⁾.

4.4. Stedelijk afvloeiwatervormt een belangrijke weg waarlangs toxische, niet biologisch afbreekbare en opkomende verontreinigende stoffen, zoals plastic afval, koolwaterstoffen, reinigingsmiddelen, hormonen, oplosmiddelen, pathogenen, pesticiden, zware metalen en technisch vervaardigde nanomaterialen in waterecosystemen terecht komen⁽⁶⁾. Hoewel stedelijk afvloeiwatervervuild is, wordt het bij gebrek aan toezicht vaak als schoon regenwater behandeld en niet behandeld voordat het in ontvangende wateren wordt geloosd. Dit vormt een groot risico voor ecosystemen; bij zalm is bijvoorbeeld acute sterfte vastgesteld die verband houdt met een giftige stof (6PPD-chinon) in autobanden⁽⁷⁾.

4.5. Riooloverstortingen zijn een belangrijke bron van microverontreinigingen, antimicrobiële agentia⁽⁸⁾, microplastics en afval in ontvangende wateren. Ze vormen een bedreiging voor het milieu en de volksgezondheid, maar ook voor de toeristische sector, die afhankelijk is van schone recreatiewateren. De belasting van het riool met regenwater kan worden verminderd door de invoering van blauw-groene oplossingen die het water vasthouden en in de bodem laten infiltreren, zoals groene daken, verwijdering van ondoorlaatbare oppervlakken en regentuinen. Deze vormen niet alleen een kostenefficiënte manier om regenwater vast te houden, maar hebben ook veel bijkomende voordelen voor stedelijke omgevingen. Ze helpen bijvoorbeeld het risico op overstromingen te verminderen, hitte-eilanden te voorkomen, de biodiversiteit te verbeteren en de levenskwaliteit in de stad te verhogen. Voor het tot stand brengen van de transitie naar een efficiëntere afvalwaterbehandeling en een circulaire economie zijn niet alleen veranderingen nodig in de regelgeving en op institutioneel niveau, maar ook in de manier waarop wij ons als burgers bewust zijn van onze individuele en collectieve verantwoordelijkheid ten aanzien van afvalwaterbeheer.

4.6. Het EESC steunt de invoering van verplichte geïntegreerde plannen voor de behandeling van stedelijk afvalwater, met als doel riooloverstortingen en verontreiniging door stedelijk afvloeiwatervet terug te dringen. De intentie achter de plannen voor het beheer van stedelijk afvalwater is goed; het risico bestaat echter dat ze lege hulzen worden, aangezien de inhoud en de doelstelling (vermindering van de gecombineerde riooloverstortingen tot 1 % van de droog-weer-afvoer) slechts ter indicatie gelden. Goed regenwaterbeheer is van cruciaal belang, niet alleen om verontreiniging van ontvangende

⁽⁴⁾ UNEP, *How drug-resistant pathogens in water could spark another pandemic*.

⁽⁵⁾ UNEP, *Environmental Dimensions of Antimicrobial Resistance*.

⁽⁶⁾ Lapointe et al., *Sustainable strategies to treat urban runoff needed*, *Nature Sustainability* 5, 2022, blz. 366-369.

⁽⁷⁾ Tian et al., *A ubiquitous tire rubber-derived chemical induces acute mortality in coho salmon* *Science*, deel 371, 2021, blz. 185-189.

⁽⁸⁾ EAWAG, *Monitoring antibiotic resistance in wastewater*.

wateren te voorkomen, maar ook om steden aan te passen aan een veranderend klimaat waarin zowel hevige regenval als langdurige hittegolven tot het nieuwe normaal zullen behoren, aangezien extreme weersomstandigheden en andere klimaatrisico's in heel Europa in frequentie en ernst toenemen.

4.7. Gebleken is dat de belasting van ontvangende wateren met een groot aantal verontreinigende stoffen kan worden verminderd door geavanceerde ("quartaire") behandeling⁽⁹⁾. De nieuwe voorschriften voor grote en bepaalde middelgrote installaties inzake de monitoring en verwijdering van microverontreinigingen moeten dan ook worden toegejuicht. De kosten en effecten van verwijdering door verschillende technieken, zoals ozonbehandeling of het gebruik van actieve kool, moeten echter in overweging worden genomen. Adequate financiering voor O & O van de nieuwe technologieën en op EU-niveau geharmoniseerde opleidingsprogramma's voor operationeel personeel zullen bijdragen tot de preventie en de behandeling van nieuwe verontreinigende stoffen.

4.8. De invoering van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid is een grote stap voorwaarts in de toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt, en een welkome reactie op de vaststelling van de Europese Rekenkamer dat de kosten van vervuiling nog steeds grotendeels door de belastingbetaler worden gedragen⁽¹⁰⁾. Het strookt ook met de opname van dit beginsel in de milieuwetgeving, waardoor de milieuaansprakelijkheidsregeling op EU-niveau wordt versterkt en de EU-middelen beter worden beschermd tegen gebruik ervan voor de financiering van projecten die door de vervuiler zouden moeten worden gefinancierd.

4.9. Eutrofiëring blijft een probleem in de EU en treft meer dan 30 % van de rivieren, meren en kustwateren en 81 % van de mariene wateren in de EU. In het afgelopen decennium is op dit gebied weinig vooruitgang geboekt⁽¹¹⁾. Daarom is het positief dat de bepalingen zijn geactualiseerd en geharmoniseerd om ervoor te zorgen dat alle grote installaties en middelgrote installaties die lozen in voor eutrofiëring gevoelige gebieden tegen respectievelijk 2035 en 2040 nutriënten moeten verminderen. De deadlines zijn zeer ambitieus in het licht van de uitdagingen en het aangaan ervan, de investeringscapaciteit van de sector en de levensduur van de bestaande activa. In veel lidstaten gelden echter al eisen inzake de verwijdering van nutriënten, en het EESC acht het een goede zaak dat deze nu in de hele EU worden geharmoniseerd.

4.10. In de evaluatie van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater wordt vastgesteld dat kleine agglomeraties een aanzienlijk deel vertegenwoordigen van de resterende bronnen van ongezuiverd afvalwater die in het water levende organismen onder druk zetten⁽¹²⁾. Hoewel het positief is om meer afvalwater te zuiveren, gaat het voorstel gepaard met verschillende uitdagingen, aangezien de aanleg van nieuwe rioolbuizen in dunbevolkte gebieden aanzienlijke kosten met zich meebrengt en gekoppeld moet worden aan intensieve financiële steun. Decentrale oplossingen en goed functionerende individuele systemen moeten worden bevorderd. Droge toiletten (composttoiletten) verminderen het verbruik van drinkwater voor het doorspoelen en kunnen de circulaire economie bevorderen door menselijke uitwerpselen terug naar de bodem te voeren zonder complexe, dure en energie-intensieve systemen voor het verzamelen, pompen en behandelen ervan. De WHO heeft dergelijke richtsnoeren ontwikkeld voor het veilig hergebruik van afvalwater, uitwerpselen en grijs water⁽¹³⁾.

4.11. Lekkage uit rioolbuizen is een vaak over het hoofd geziene en grotendeels niet gerapporteerde bron van onbehandeld afvalwater die het grondwater in gevaar brengt. Dit kan een aanzienlijk deel van de verontreinigingsbelasting van stedelijke systemen op het milieu vertegenwoordigen⁽¹⁴⁾. Dit probleem neemt wellicht toe naarmate rioleringsystemen verouderen. Een goede monitoring en kwantificering van rioollekkage is nodig en moet als eis in de richtlijn worden opgenomen.

4.12. Afvalwaterbehandeling vergt aanzienlijke hoeveelheden energie en kan vaak een aanzienlijk deel van de elektriciteitsrekening van gemeenten uitmaken. Tegelijkertijd bevat afvalwater energie in verschillende vormen, waaronder chemische, kinetische en thermische energie, die moet worden benut om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen, overeenkomstig de EU-doelstellingen. Het is positief dat de kwestie van de energie-efficiëntie wordt aangepakt met het oog op het bereiken van energieneutraliteit voor de sector in 2040.

⁽⁹⁾ Wilhelm et al., *Does wastewater treatment plant upgrading with activated carbon result in an improvement of fish health?*, Aquatic Toxicology, deel 192, 2017, blz. 184-197.

⁽¹⁰⁾ Europese Rekenkamer, Speciaal verslag 12/2021, *Het beginsel "de vervuiler betaalt": inconsistente toepassing in de milieubeleidslijnen en -acties van de EU*.

⁽¹¹⁾ Europese Commissie, *Verslag over de uitvoering van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad*.

⁽¹²⁾ Europese Commissie, *Evaluation of the Council Directive 91/271/EEC*.

⁽¹³⁾ WHO, *Guidelines for the safe use of wastewater, excreta and greywater*.

⁽¹⁴⁾ Nguyen en Venohr, *Harmonised assessment of nutrient pollution from urban systems including losses from sewer exfiltration: a case study in Germany*, Environmental Science and Pollution Research, deel 28, 2021.

4.13. De afvalwatersector heeft een groot potentieel om een generator van grondstoffen te worden. In de EU bestaan er al afvalwaterzuiveringsinstallaties die energiepositief zijn dankzij energiebesparende technologieën en de productie van hernieuwbare energie, bijvoorbeeld via anaerobe vergisting van het zuiveringsslib en gebruik van het op die manier geproduceerde biogas⁽¹⁵⁾. Een ander potentieel bestaat erin afvalwaterzuiveringsinstallaties te bedekken met fotovoltaïsche systemen, hetgeen moet worden bevorderd.

4.14. Tien miljoen mensen in de EU hebben nog steeds geen toegang tot sanitaire voorzieningen. Daarom is het een goede zaak dat het voorstel de lidstaten ertoe verplicht de toegang tot sanitaire voorzieningen te verbeteren, met name voor kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, onder meer door uiterlijk in 2027 gratis openbare sanitaire voorzieningen ter beschikking te stellen. De eis moet echter worden aangescherpt door de lidstaten te verplichten in een vroeg stadium van stadsplanning te zorgen voor toegang tot sanitaire voorzieningen voor iedereen en rekening te houden met de betaalbaarheid en het sociale aspect van waterdiensten. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de lange levenscyclus van installaties voor het opvangen en behandelen van afvalwater en de inherente moeilijkheid om deze aan te passen of te moderniseren.

4.15. Met het oog op het waarborgen van de betaalbaarheid van waterdiensten moeten vrijstellingen van de regelingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid strikt worden beperkt. Bij voorkeur moet de vrijstelling voor producten die met minder dan twee ton per jaar in de handel worden gebracht worden geschrapt, aangezien sommige stoffen zelfs in kleine hoeveelheden krachtig zijn, en er moet ten minste worden verduidelijkt dat die twee ton betrekking heeft op de EU-markt en niet op het nationale niveau. Ook moet ervoor worden gezorgd dat de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid ook geldt voor onlinedetailhandelaren.

4.16. De kosten van afvalwaterzuivering vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van de waterrekening, maar veel watergebruikers zijn zich niet bewust van de dienst die met afvalwaterzuivering wordt verleend, noch van de mate waarin afvalwater in hun gebied goed wordt gezuiverd. De nieuwe bepaling over voorlichting van het publiek wordt derhalve toegejuicht, aangezien dit ervoor moet zorgen dat actuele informatie wordt verspreid over het percentage afvalwater dat in een bepaald gebied (al dan niet) wordt gezuiverd, alsmede over de last verontreinigende stoffen die wordt geloosd via stedelijke waterzuiveringsinstallaties, individuele systemen, riooloverstortingen en stedelijk afvloeiwat.

Brussel, 22 februari 2023.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG

⁽¹⁵⁾ Zie bijvoorbeeld Marselisborg WWTP — *from wastewater plant to power plant*.